

JÄSENTIEDOTE 1/2017

Tässä jäsentiedotteessa:

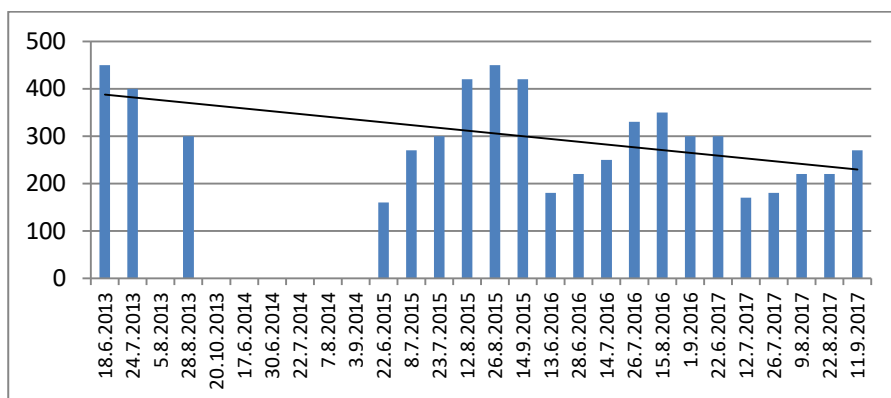
- järven tilasta
- vesienhoitorakenteista
- hoitokalastuksesta
- bioremediaatiotutkimuksesta
- rautailmiötutkimuksesta
- edunvalvonnasta
- VYYHTI-hankkeesta
- Koiteli-reitistä
- Verkottumisesta
- Palkitsemisista
- Valtakunnallisista vesistökuunnostuspäivistä

Kaikista aiheista on luettavissa artikkeleita osoitteesta www.kiiminginjaalinvedet.net. Aktivoi etusivun oikeassa palkissa oleva palvelu kirjoittamalla siihen sähköpostiosoitteesi. Saat tiedon aina kun sivuilla tapahtuu jotakin.

Hyvä kesä järven vedenlaadun kannalta

Menneen kesän vesiolosuhteet olivat kahden tulvakesän jälkeen normaalit. Järven vesi oli kirkkaampaa kuin pitkään aikaan joskin alkoi tummua loppukesää kohti. Sinilevähaittaa ei ollut. Viranomaiset ja ranta-asukkaat havaitsivat joitakin levähippusia vedessä heinäkuun alussa. Näin vähäinen levämäärä ei estä uimista eikä muuta veden käyttöä. Nyt oli peräkkäin toinen kesä, jolloin sinilevästä ei ollut haittaa. Ennen näitä kesiä edellinen ”sinilevätön” kesä on ollut vuonna 2008. Limalevää ei järjestelmällisesti havainnoida. Uintia harrastaneiden mukaan limalevästä ei koettu olleen merkittävää haitta. Limalevästä todennäköisesti ei päästä kokonaan eroon millään keinolla, sillä sen elintapoja ja elinympäristövaatimuksia ei juuri tunneta.

Jäälänjärven veden väriarvoja

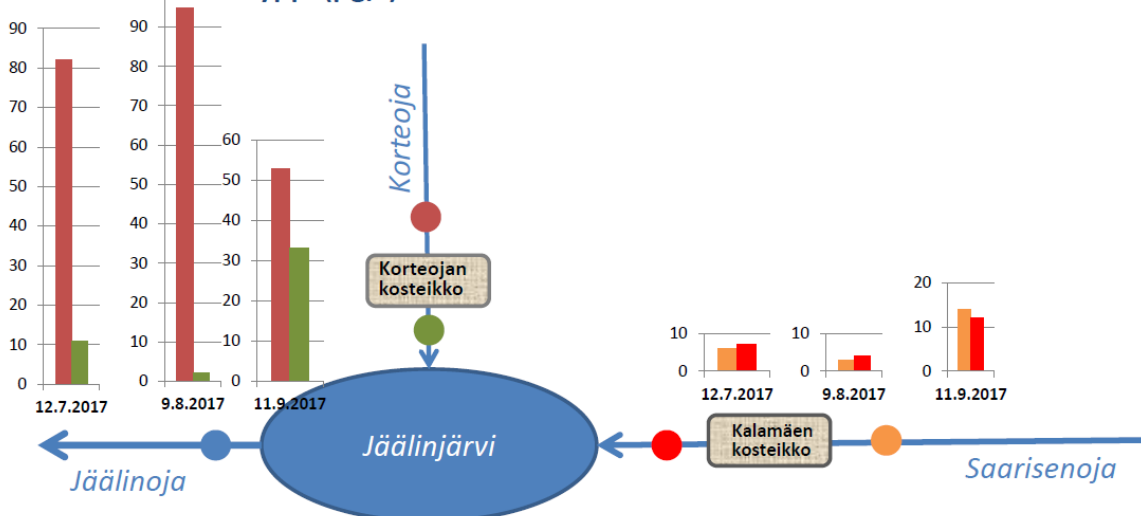
Kosteikot pidättävät hyvin ravinteita – ongelma on kiintoaine

Kalamäen ja Korteojan kosteikoiden vaikuttavuutta on seurattu vesianalyysillä vuosista 2014 ja 2015 alkaen. Typen liukoisia osia kosteikot pidättävät erityisen hyvin, yleisesti yli puolet, joskus jopa melkein kokonaan. Myös fosfaattifosfori vähenee systemaattisesti mutta ei yhtä paljon kuin typpi. Kaikki analyysitulokset vuodesta 2011 alkaen ovat nettisivuilla osoitteessa www.kiiminginjaalinvedet.net.

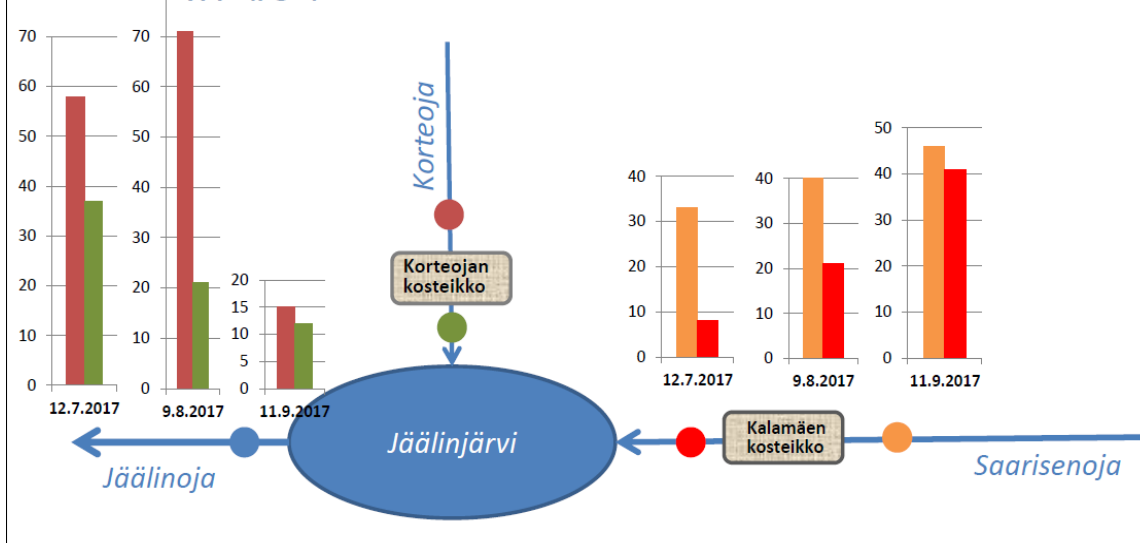
Kosteikot vähensivät liukoisen typen pitoisuuksia Jäälänjärven tulovesistä vuonna 2017

Jäälän vesien tarkkailu 2017

Nitraattityyppi (µg/l)

Ammoniumityyppi (µg/l)

Kiintoaineen esiintyminen on jatkuva ihmetyksen aihe. Vesianalyysien mukaan kiintoaine näyttää kosteikoiden kohdalla usein jopa lisääntyvän. Lietteenpoistojärjestelmiin kiintoainetta kuitenkin samaan aikaan laskeutuu. Kysymys on siis olomuodon muuttumisesta; siis siitä, että vedessä liuenneena oleva rauta saostuu kiinteiksi hiutaleiksi. Lämpötila saattaa vaikuttaa ilmiöön, sillä kesällä vesi voi lämmitä kosteikon kohdalla useilla asteilla. Yleisestikin kiintoainehiutaleita esiintyy massailmiönä vain lämpimän veden aikaan.

Yhdistys on rakentanut erityisen lietteenpoistojärjestelmän Kalamäkeen ja Kokkohaaraan. Liette poistetaan keruualtaista pumppaamalla. Alkukesän pumppauksessa kävi ilmi, että lietettä ei kertynyt talven aikana. Lämpimän veden aikana kertymä on voimakasta.

Positiivinen puoli kiintoaineessa on se, että siihen sitoutuu paljon ravinteita. Kiintoainevirran pysäyttäminen ja poistaminen vesistöstä on siis tärkeää fyysisten ja visuaalisten haittojen vähentämisen lisäksi myös järven ekologian kannalta. Nykyiset järjestelmät eivät riitä kiintoaineongelman riittävään hallitsemiseen.

Kiintoainekysymyksen paljastuttua massiiviseksi ilmiöksi asiaa on pari vuotta esitelty tutkijoille tiedon hankkimista varten. Interreg Nord –rahoitusohjelmaan on nyt tehty esitys rahoituksen saamiseksi mittavan rautatutkimuksen käynnistämiseksi. Hakemuksen ovat jättäneet Oulun yliopisto, Suomen ympäristökeskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Lapin yliopisto ja Luulajan yliopisto. Tutkimuksessa on tarkoitus selvittää raudan esiintymistä koko Perämeren alueen vesikierrossa. Jos tutkimus saa rahoituksen, kenttätutkimuskohteita tullaan sijoittamaan Jäälinjärven valuma-alueelle.

Hoitokalastus toimii – kiinnostus särkien hyödyntämiseen on herännyt

Jäälinjärven särkikalakanta on pienentynyt erittäin paljon hoitokalastuksen ansiosta. Kutusärjet nousevat Jäälinjärveen merestä keväällä. Särkiä pyydetään kutunousun aikaan Jäälinjärven luusuasta rysällä. Lisäksi käytetään toista rysää Jäälinjärven yläpäässä. Viime kesän saalis oli 843 kiloa. Suurimmillaan kesän rysäsaalis on ollut 1346 kiloa vuonna 2015.

Poikkeuksellista viime kesän hoitokalastuksessa oli asukkaiden huomattava kiinnostus saalista kohtaan. Yli puolet saaliista päätyi hyötykäyttöön ihmisten ja eläinten ravinnoksi tai lannoitteeksi. Hyötykäyttöä pyritään edelleen lisäämään nyt kun edellytykset siihen ovat selvästi parantuneet.

Särkikalojen poiston tarkoituksena on vaikuttaa järven ravintoketjuun. Kun eläinplanktonia syövät kalat vähenevät, eläinplankton lisääntyy ja käyttää ravintonaan enemmän kasviplanktonia. Tällöin kasviplankton vähenee, ja samalla vähenevät haitalliset levät. Särkikaloilla on lisäksi ikävä taipumus pölyttää pohjaa, jolloin sinne laskeutuneet ravinteet palaavat takaisin vesikiertoon.

Bioremediaatitutkimus käynnissä

Kalamäkeen rakennettiin tutkimuslauttakokonaisuus, jolla tutkitaan kasvien kykyä ottaa ravinteita suoraan vedestä. Kasvit on sijoitettu lautoille niin, että kasvien juuret ovat vapaasti vedessä. Viidestä istutetusta kasvista hyvin menestyvät osmankäämi ja suovehka.

Osa kasveista on poistettu lautoilta alkuaine- ja ravinneanalyysiä varten. Istutettaessa kasvit on punnittu ja merkitty tunnistettavasti, ja niiden biomassa ja siihen kertyneet ravinteet on määritetty. Anayysituloksista ei ole vielä tehty päätelmiä. Pääosa lauttojen kasveista jää talvehtimaan. Mikäli kasvit selviytyvät talvesta, jatkossa tutkitaan mm. sopivaa kasvutiheyttä. Vapautuneilla lautoilla kokeiltaneen vielä muita kasveja. Tutkimus raportoidaan vuoden 2018 lopulla.

Tutkimuksen tarkoituksen on saada käsitys, millainen merkitys veden pinnalla kelluvilla kasveilla voisi olla veden ravinteiden vähentämisessä. Myös mitoitustietoja tavoitellaan. Lisäksi halutaan selvittää, miten kasvit menestyvät tavallisista poikkeavissa olosuhteissa.

Suovehka menestyi hyvin tutkimuslautalla

Huomiota yhdyskuntarakentamisen vesien johtamiseen

Yhdistys on kiinnittänyt huomiota hulevesien johtamiseen yhdyskuntarakentamisessa. Oulun uuden rakennusjärjestyksen valmisteluvaiheessa vuonna 2016 yhdistys nosti esiin vaatimuksen hulevesien imeyttämistä aina kun se on mahdollista. Valtuuston hyväksymässä rakennusjärjestyksessä imeyttäminen onkin pääsääntö. Nyt valmisteltavassa Jäälin keskuksen kaavassa hulevesien imeyttämiseen on suunniteltu useita alueita ja vettä läpäiseviä päällysrakenteita. Yhdistys ilmaisi kaavaluonnoksesta mielipiteensä, jossa annetaan tunnustusta hulevesisuunnitelmasta ja tähdennetään, että kaavamääräyksillä tulee varmistaa lopullisten ratkaisujen oikea suunnittelu ja toteutus niin, että tavoite toteutuu käytännössä. Myös Vanhantien saneerauksesta on vesien johtamisen osalta keskusteltu suunnittelijoiden kanssa.

VYYHTI-hanke ehdottaa verkostomallia omatoimisen vesistökunnostuksen edistämiseen

Yhdistys tekee yhteistyötä ProAgrian hallinnoiman VYYHTI-hankkeen kanssa. Hankkeen keskeinen tavoite on kehittää pysyvä toimintamalli, joka tukisi kunnostushankkeiden toteuttamista kansalaistoimintana. Kehitetty verkostomalli on esitelty Pohjois-Pohjanmaan Liitolle ja esitetty, että toiminnan pysyvä koordinoituihin sijoitettaisiin tulevaan maakuntahallintoon. Yhteiseen tavoitteeseen ovat allekirjoituksellaan sitoutuneet ns. ydintoimijat, jotka sitoutuvat toimimaan kunnostuksen asiantuntijoina. Allekirjoittajat ovat Luonnonvarakeskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Oulun Yliopisto, Oulun ammattikorkeakoulu, Suomen ympäristökeskus, Suomen Metsäkeskus, ProAgria Oulu, Oulun Kalatalouskeskus ja Oulun Maa- ja kotitalousnaiset.

Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistys toimii esimerkkinä verkostoituneesta vesienhoidosta. Birger Ylisaukko-oja toimii VYYHTI-hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana. Lisäksi Eero Laine kuuluu VYYHTI-verkostoon.

Koiteli-reitti etenee yhteishankkeena

Kalamäestä Koiteliin johtavan vaellus- ja hiihtoreitin rakentaminen käynnistyi hyvin Jäälin asukas yhdistyksen, Jäälin Leijonien ja Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistyksen yhteishankkeena. Yli puolet reitin pituudesta on jo kuljettavissa. Koitelin puoleinen pää on vielä sopimatta maanomistajien kanssa. Tavoitteena on saada reitti palveluvarustuksineen valmiiksi viimeistään vuotta 2020. Varsinaisen kulkureitin lisäksi tarkoitus on rakentaa nuotiopaikkoja, laavuja, näköalatasanne ja lintutorni sekä asentaa nähtäville mittava informaatioaineisto. Osa reitistä pyritään toteuttamaan esteettömänä. Hankkeen rahoituksesta puolet tulee Leaderilta. Toteuttajalta vaaditaan vähintään viiden prosentin rahallinen osuus. Loppuosa voi olla talkoita. Tähän mennessä on tehty noin 500 talkootuntia sekä lisäksi asiantuntijatyötä, jota ei hyväksytä talkooksi. Talkoihin on osallistunut 39 henkilöä.

Yhdistys näkyi ja verkottui

Yhdistys palkittiin innostavasta vesistöteosta Jokihelmi-lasiveistoksella ja kunniakirjalla Helsingissä 100 suomalaista vesistötekoa -kampanjan päätteeksi. Valtakunnallisessa kampanjassa palkittiin kolme vesistötekoa asettamatta niitä keskenään paremmuusjärjestykseen. Palkinnot jakoi ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen.

Oulun Seudun ympäristötoimen vuonna 2016 myöntämä Kestävän kehityksen tunnustuspalkinto luovutettiin tammikuussa.

Bioremediaatiohanke tuotti isot artikkelit Kalevaan ja Rantapohjaan. Myös YLEOulu uutisoi Jäälän vesienhoidosta Pohjois-Suomen uutisissa, valtakunnallisessa Suomen radiossa sekä verkkosivuilla. Rantapohja teki bioremediaatiojutun lisäksi kuusi muuta juttua.

Yhdistyksen kohteisiin tehtiin vierailuja:

- Oulun yliopiston kansainvälinen korjaavan ekologian kurssi 9.5.2017
- Suomen ympäristökeskuksen ja Oulun yliopiston tutkijat 20.6.2017
- VYYHTI-ohjausryhmä 31.8.2017
- Jäälän koulu 12.9.2017
- Kiimingin – Jäälän vesienhoitotoimikunta (asiantuntijakokoonpano) 18.10.2017

Yhdistys järjesti Jäälän venetsialaisten ilotulituksen, osallistui Jäälinsoutuun ja esitteli tapahtumassa toimintaansa. Jäälän K-Supermarketissa on pysyvä esittelypiste ja myös JCR-kyläjuhlassa oltiin esillä. Puheenvuoroja pidettiin Oulun Kalatalouskeskuksen vuosikokouksessa ja VYYHTI-verkoston kokoontumisessa.

Yhdistyksen nettisivuilla on avattu tänä vuonna noin 7000 näyttöä ja käyntejä on ollut yli 3000. Vuodesta 2011 alkaen yhdistyksen sivuilla käyty 12 000 kertaa ja näyttöjä on avattu 37500. Kuluva vuosi on selvästi vilkkain tähänastisista. Nettisivujen päivitykset ovat luettavissa myös Facebookissa.

Vuoden 2018 valtakunnalliset vesistökunnostuspäivät Oulussa

Vesistökunnostusverkosto järjestää vuosittain valtakunnallisen tapahtuman, joka sisältää luentoja, esittelyjä ja maastokäyntejä. Tilat ovat usein rajoittaneet osallistujamäärän alla kahdensadan, mutta enemmänkin kiinnostusta on ollut. Ensi vuonna tapahtuma on Oulussa. Yksi tutustumiskäynti järjestetään Jäälän kunnostuskohteille.

Tarkkailua, tutkimusta, lietteenpoistoa, kalastusta...

Yhdistys on toteuttanut kaikki rakenteet, jotka alun perin sisältyivät valuma-alueen kunnostussuunnitelmaan. Rakenteiden ylläpitoa, hoitoa ja vaikutusten tarkkailua jatketaan. Lietteentoiston tehostamiseen soveltuvia toimia selvitetään ja mahdollisuuksien mukaan valmistaudutaan. Jos rautailmiötutkimus saa rahoituksen, Jäälästä etsitään soveltuvia kenttätutkimuskohteita. Bioremediaatitutkimuksen alkuperäinen tutkimusosa saatetaan päätökseen ja selvitetään jatkotutkimuksia ja – toimenpiteitä. Viranomaisten kanssa jatketaan vuoropuhelua infrarakentamisen vesistövaikutusten minimoinnista. Hoitokalastusta jatketaan ja järven kalakannan tilaa seurataan. Koiteli-reitin toteutusta jatketaan yhteistyössä Jäälän asukas-yhdistyksen ja Jäälän Leijonien kanssa. Yhdistykselle myönnettyt rahoitukset päättyvät tulevana vuonna. Pyritään saamaan jatkorahoitusta.

Kiimingin – Jäälän vesienhoito-yhdistyksen jäsentiedote ilmestyy harvakseltaan ilman kiinteää aikataulua. Jäsentiedotteella kerrotaan kokoavasti yhdistyksen keskeisistä tapahtumista ja viitataan usein nettisivuille, missä informaatiota on enemmän. Tiedote jaetaan sähköpostitse, ja se on luettavissa myös yhdistyksen nettisivuilta www.kiiminginjaalinvedet.net.

Jäsentiedotteen toimitus: Birger Ylisaukko-oja; sähköposti birger.ylisaukko-oja@pp.inet.fi

Yhdistykset nettisivut: www.kiiminginjaalinvedet.net

Jäsenmaksut: henkilöjäsenet 20 euroa / vuosi
yhteisöjäsenet 60 euroa / vuosi

Yhdistyksen pankkitili: FI95 5741 5320 0875 49